

Mỗi hồ sơ được giải mã là thêm một hy vọng đưa liệt sĩ trở về

08:56 27/07/2026

Hưởng ứng "Chiến dịch 500 ngày đêm đẩy mạnh thực hiện tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ", nhiều cơ quan, đơn vị, nhà khoa học đang chung sức khai thác những nguồn tư liệu lịch sử trong và ngoài nước, góp phần bổ sung thông tin để nhanh chóng tìm kiếm các liệt sĩ chưa xác định được nơi an nghỉ.

Đáng chú ý là, việc nghiên cứu các "Hồ sơ Chứng tích chiến tranh" từ nguồn lưu trữ của Hoa Kỳ đang mở ra thêm những hướng tiếp cận mới.

Dịp này, Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng, Chủ tịch Tổ chức Cộng đồng "Trái tim người lính", Điều phối viên Truyền thông của Dự án "Sáng kiến tìm kiếm người Việt Nam mất tích trong chiến tranh" (TTU-VWAI) đã có trao đổi về hành trình giải mã những tư liệu đặc biệt này và ý nghĩa của chúng đối với công tác tri ân các anh hùng liệt sĩ.

Các Hồ sơ Chứng tích chiến tranh là những tài liệu được hình thành trong chiến tranh, bao gồm nhật ký, thư từ, sổ tay, giấy tờ cá nhân, bản đồ, báo cáo tác chiến và nhiều hiện vật khác được lưu giữ trong hệ thống tư liệu của Hoa Kỳ.

Sau khi được giải mật, những tài liệu này trở thành nguồn dữ liệu quan trọng để các nhà nghiên cứu hai nước đối chiếu với hồ sơ lưu trữ trong nước, góp phần bổ sung thông tin phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ. Giá trị lớn nhất của các hồ sơ không chỉ nằm ở thông tin quân sự, mà còn ở việc lưu giữ những dấu ấn chân thực về cuộc đời, tình cảm, lý tưởng và sự hy sinh của những người lính Việt Nam trong chiến tranh.

Thưa Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng, cả nước đang triển khai "Chiến dịch 500 ngày đêm đẩy mạnh thực hiện tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ". Theo ông, ý nghĩa của chiến dịch này đối với công tác đền ơn đáp nghĩa hiện nay là gì?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Đây là một chủ trương có ý nghĩa đặc biệt sâu sắc, thể hiện trách nhiệm và đạo lý "Uống nước nhớ nguồn" của Đảng, Nhà nước và nhân dân đối với những người đã hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc.

Sau nhiều thập kỷ từ khi chiến tranh kết thúc, vẫn còn rất nhiều liệt sĩ chưa được tìm thấy hoặc chưa xác định được danh tính. Thời gian càng lùi xa thì công tác tìm kiếm càng trở nên khó khăn, bởi địa hình thay đổi, nhân chứng ngày một ít đi và nhiều nguồn thông tin dần mai một. Vì vậy, chiến dịch lần này không chỉ là một nhiệm vụ chuyên môn mà còn là cuộc chạy đua với thời gian để trả lại tên tuổi, quê hương và sự đoàn tụ cho những người đã ngã xuống.

Hưởng ứng chủ trương đó, nhiều cơ quan, đơn vị, các nhà khoa học, cựu chiến binh, thân nhân liệt sĩ và các tổ chức xã hội đã cùng chung tay đóng góp bằng nhiều hình thức khác nhau. Điều đáng trân trọng là ngày càng có nhiều bạn trẻ tham gia nghiên cứu tư liệu, ứng dụng công nghệ số, góp phần tiếp nối hành trình tri ân bằng tri thức và trách nhiệm công dân.

Một hướng tiếp cận đang nhận được nhiều sự quan tâm là khai thác nguồn tư liệu từ các Hồ sơ Chứng tích chiến tranh. Ông có thể chia sẻ rõ hơn về giá trị của nguồn tư liệu này?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Đây là nguồn tư liệu có giá trị đặc biệt bởi phần lớn được hình thành ngay trong thời kỳ chiến tranh. Trong quá trình tác chiến, phía Hoa Kỳ đã thu giữ nhiều nhật ký, thư từ, sổ tay, giấy tờ cá nhân, bản đồ, báo cáo tác chiến và nhiều tài liệu khác của bộ đội ta. Sau khi được giải mật, số tư liệu này được lưu giữ khá đầy đủ.

**Đại tá, nhà văn
Đặng Vương Hưng**

"Điều chúng tôi luôn tâm niệm là mỗi hồ sơ được giải mã thành công không chỉ bổ sung thêm một tư liệu lịch sử, mà còn có thể mở ra hy vọng cho một gia đình đã nhiều năm mòn mỏi chờ tin người thân. Đó cũng là động lực để những người làm công việc này kiên trì theo đuổi hành trình đầy ý nghĩa nhưng cũng nhiều thử thách".

Ban đầu, đó chỉ là những tài liệu quân sự phục vụ mục đích tình báo. Nhưng nhìn dưới góc độ lịch sử và văn hóa hôm nay, mỗi trang tài liệu lại chứa đựng những thông tin quý giá về một con người, một đơn vị, một trận đánh hay một địa điểm hy sinh. Khi được đối chiếu với hồ sơ của Việt Nam, ký ức của đồng đội và nhân chứng địa phương, nhiều dữ liệu đã góp phần bổ sung thông tin phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ.

Chúng tôi luôn mong muốn gọi đó là "Hồ sơ Chứng tích chiến tranh", bởi đây không chỉ là những tài liệu lưu trữ đơn thuần mà còn là những chứng tích lịch sử, nhắc nhở về sự hy sinh của biết bao thế hệ vì độc lập, tự do của dân tộc.

Dự án "Sáng kiến tìm kiếm người Việt Nam mất tích trong chiến tranh" (TTU-VWAI) đang phối hợp khai thác nguồn tư liệu này như thế nào để phục vụ công tác tìm kiếm liệt sĩ?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Đây là dự án hợp tác nhân đạo với sự tham gia của nhiều chuyên gia Việt Nam và Hoa Kỳ, nhận được sự quan tâm, tạo điều kiện của các cơ quan chức năng hai nước. Mục tiêu cao nhất là khai thác các nguồn dữ liệu lịch sử nhằm góp phần hỗ trợ công tác tìm kiếm người Việt Nam còn mất tích trong chiến tranh.

Những hình ảnh liên quan tới hoạt động của cộng đồng và dự án. **Những hình ảnh liên quan tới hoạt động của cộng đồng và dự án.**

Điểm đáng quý là dự án quy tụ nhiều chuyên gia ở các lĩnh vực khác nhau như lịch sử quân sự, địa lý, không ảnh, bản đồ, lưu trữ, ngoại ngữ và công nghệ số. Mỗi hồ sơ đều phải trải qua quá trình dịch thuật, kiểm chứng, đối chiếu nhiều nguồn tư liệu trước khi có thể đưa ra những nhận định bước đầu.

Không ít hồ sơ đã cung cấp thêm tọa độ trận đánh, vị trí mai táng ban đầu hoặc thông tin về đơn vị chiến đấu. Những dữ liệu này tiếp tục được chuyển giao để các cơ quan chức năng nghiên cứu, xác minh theo đúng quy trình trước khi tổ chức khảo sát thực địa.

Việc giải mã các hồ sơ được lập cách đây hơn nửa thế kỷ hẳn gặp rất nhiều khó khăn?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Đúng vậy. Khó khăn lớn nhất là phải xử lý một khối lượng tư liệu rất lớn với nhiều dạng tài liệu khác nhau. Phần lớn được viết bằng tiếng Anh quân sự thời chiến, nhiều bản viết tay, ký hiệu chuyên ngành hoặc bản đồ cũ đã phai mờ theo thời gian.

Bên cạnh đó, việc xác minh thông tin luôn đòi hỏi sự thận trọng. Một chi tiết trong hồ sơ chỉ thật sự có giá trị khi được đối chiếu với nhiều nguồn khác như hồ sơ lưu trữ trong nước, lời kể của nhân chứng, cựu chiến binh, thân nhân liệt sĩ và điều kiện địa hình thực tế.

Tài liệu, thư chất đầy tủ trong phòng làm việc chung của cộng đồng [Tài liệu, thư chất đầy tủ trong phòng làm việc chung của cộng đồng "Trái tim người lính"](#).
(Ảnh: HNV)

Chính vì vậy, mỗi hồ sơ được hoàn thiện là kết quả của sự phối hợp giữa nhiều nhà nghiên cứu, chuyên gia và tình nguyện viên. Điều đáng mừng là ngày càng có nhiều người trẻ tham gia công việc thầm lặng này. Họ mang đến kiến thức về ngoại ngữ, công nghệ số và phương pháp nghiên cứu hiện đại, góp phần làm phong phú thêm nguồn lực phục vụ công tác tri ân.

Điều chúng tôi luôn tâm niệm là mỗi hồ sơ được giải mã thành công không chỉ bổ sung một tư liệu lịch sử, mà còn có thể mở ra hy vọng cho một gia đình đã nhiều năm mòn mỏi chờ tin người thân. Đó cũng là động lực để những người làm công việc này kiên trì theo đuổi hành trình đầy ý nghĩa nhưng cũng nhiều thử thách.

Trong quá trình nghiên cứu, Dự án đang ưu tiên những địa bàn nào để phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Chúng tôi tập trung trước hết vào những địa bàn từng diễn ra nhiều trận chiến ác liệt, nơi còn nhiều liệt sĩ chưa được tìm thấy hoặc chưa xác định được danh tính. Một trong những địa bàn trọng điểm hiện nay là Lộc Ninh (tỉnh Bình Phước cũ), căn cứ quan trọng của cách mạng trong kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

Một góc phòng làm việc của cộng đồng [Một góc phòng làm việc của cộng đồng](#)
["Trái tim người lính. \(Ảnh: HNV\)](#)

Qua đối chiếu các **Hồ sơ Chứng tích chiến tranh** với bản đồ quân sự, tư liệu lưu trữ của Việt Nam và lời kể của nhân chứng, nhiều thông tin mới về các trận đánh, vị trí mai táng ban đầu và những hố chôn tập thể đã dần được làm sáng tỏ. Tất cả những dữ liệu này đều được chuyển đến các cơ quan chức năng để tiếp tục thẩm định, phục vụ công tác khảo sát và quy tập theo đúng quy định.

Điều đáng mừng là ngày càng có nhiều cựu chiến binh, thân nhân liệt sĩ và người dân địa phương chủ động cung cấp thông tin, góp phần hoàn thiện các hồ sơ. Đó là sự cộng hưởng rất đẹp giữa tư liệu lịch sử và ký ức của cộng đồng.

Không chỉ ở chiến trường miền nam, nhiều năm qua ông và Tổ chức cộng đồng "Trái tim người lính" cũng dành nhiều tâm huyết đối với chiến trường Vị Xuyên (Hà Giang). Điều gì thôi thúc ông?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Với nhiều cựu chiến binh, Vị Xuyên không chỉ là một địa danh mà còn là biểu tượng của sự hy sinh và lòng quả cảm trong cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía bắc.

Đến hôm nay, vẫn còn nhiều liệt sĩ chưa được quy tập do địa hình hiểm trở và dấu tích chiến tranh còn để lại rất nặng nề. Có những đồng đội nằm dưới những vách đá dựng đứng, những khe núi sâu hoặc những khu vực từng bị bom, pháo cày xới liên tục.

Các hài cốt liệt sĩ quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh tại Vương quốc Campuchia được [Đội K51 tìm kiếm và quy tập trong mùa khô 2025-2026.](#)
(Ảnh: Báo Nhân Dân)

Vì thế, bên cạnh tư liệu lưu trữ, chúng tôi đặc biệt coi trọng việc ghi chép "lịch sử truyền khẩu", gặp gỡ các cựu chiến binh, nhân chứng để lưu giữ từng ký ức, từng địa danh, từng chi tiết tưởng như rất nhỏ. Những câu chuyện ấy nhiều khi trở thành manh mối quý giá cho công tác tìm kiếm sau này, đồng thời góp phần lưu giữ ký ức lịch sử cho các thế hệ mai sau.

Sau thời gian triển khai, những kết quả bước đầu của Dự án có ý nghĩa như thế nào đối với công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Điều đáng quý nhất không chỉ nằm ở số lượng hồ sơ đã được nghiên cứu hay số nhân chứng được kết nối, mà ở việc nhiều nguồn thông tin tưởng như rời rạc đã được hệ thống hóa, đối chiếu và chuyển giao phục vụ công tác chuyên môn.

Đến nay, hàng trăm **Hồ sơ Chứng tích chiến tranh** đã được giới thiệu tới cộng đồng; nhiều thân nhân liệt sĩ và cựu chiến binh đã được kết nối để bổ sung thông tin. Đặc biệt, một số hồ sơ đã cung cấp những căn cứ quan trọng về địa điểm mai táng ban đầu của liệt sĩ, tạo thêm cơ sở để các cơ quan chức năng tiếp tục xác minh, khảo sát thực địa.

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng chia sẻ: [Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng chia sẻ: "Mỗi thông tin được bổ sung, mỗi nhân chứng được tìm thấy hay mỗi hồ sơ được giải mã đều có thể mở thêm một cơ hội để một gia đình biết được nơi người thân mình yên nghỉ"](#). (Ảnh: HNV)

Chúng tôi luôn xác định rằng, công tác tìm kiếm liệt sĩ là nhiệm vụ lâu dài, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ của nhiều lực lượng. Mỗi thông tin được bổ sung, mỗi nhân chứng được tìm thấy hay mỗi hồ sơ được giải mã đều có thể mở thêm một cơ hội để một gia đình biết được nơi người thân mình yên nghỉ.

Bên cạnh việc nghiên cứu hồ sơ, "Trái tim người lính" còn thực hiện nhiều hoạt động gìn giữ ký ức chiến tranh, trong đó có việc phục dựng di ảnh các anh hùng liệt sĩ. Theo ông, những việc làm ấy mang ý nghĩa như thế nào?

Đại tá, nhà văn Đặng Vương Hưng: Chúng tôi luôn quan niệm rằng, tri ân không chỉ là tìm lại hài cốt, mà còn là gìn giữ ký ức về những con người đã cống hiến tuổi thanh xuân cho đất nước.

Có nhiều gia đình liệt sĩ không còn một bức ảnh rõ nét của người thân. Vì vậy, việc phục dựng chân dung từ những tấm ảnh cũ đã phai mờ, trao lại cho thân nhân hay các bảo tàng, khu tưởng niệm không chỉ mang giá trị lưu niệm mà còn góp phần lưu giữ lịch sử bằng hình ảnh.

Trao tặng chân dung di ảnh màu 10 nữ Anh hùng liệt sĩ dân quân Lam Hạ. (Ảnh: NVCC)
[Trao tặng chân dung di ảnh màu 10 nữ Anh hùng liệt sĩ dân quân Lam Hạ. \(Ảnh: NVCC\)](#)

Mỗi bức chân dung được hoàn thành là một sự tri ân đối với người đã khuất và cũng là món quà tinh thần dành cho gia đình, đồng đội của họ. Đó là cách để các thế hệ hôm nay và mai sau có thể nhìn thấy gương mặt của những người đã hy sinh vì Tổ quốc, từ đó hiểu hơn giá trị của hòa bình, độc lập và cuộc sống hôm nay.

Xin trân trọng cảm ơn ông!

Văn hóa tri ân - kết nối quá khứ với hiện tại: Tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ không chỉ là nhiệm vụ chính trị mà còn là biểu hiện sinh động của đạo lý "Uống nước nhớ nguồn" và truyền thống nhân văn của dân tộc Việt Nam. Việc khai thác các Hồ sơ Chứng tích chiến tranh, kết nối nhân chứng, ứng dụng công nghệ và lan tỏa những câu chuyện về người lính hôm nay đều hướng tới một mục tiêu chung: góp phần trả lại tên tuổi cho những người đã ngã xuống, xoa dịu nỗi đau của các gia đình liệt sĩ và bồi đắp ý thức trách nhiệm của các thế hệ hôm nay trong việc gìn giữ ký ức lịch sử, trân trọng giá trị của hòa bình và độc lập dân tộc.

Theo Báo Nhân Dân